

Merkovity Norbert

Európai identitás. A netpolgárok válasza egy nem létező fogalomra

*„Nem értek egyet azzal, amit mond,
de halálig védelmezem a jogát,
hogy elmondhassa”
Voltaire*

BEVEZETÉS

Az európai eszméről és az Európai Unióról a magyar kutatások a kilencvenes évek óta könyvtárt betöltő anyagot írtak össze. A jogi témájú írások például a jogharmonizációtól az uniós jogalkalmazásig, a szociológiai témájú írások a népesség összetevőit, az azokban fellelhető ellentmondásokat, a történelmi témájú írások a II. világháború utáni német–francia kiegyezéstől a hidegháborús időszakon át, az egypólusú világrendig, a gazdasági témájú írások a globalizáció és Európa témán át az európai kereskedelemig sok mindent magukba foglaltak. Az európai identitásról azonban nagyon sokáig csak a filozófiai igényű tanulmányokban értekeztek. A kérdés – azon túl, hogy létezik-e olyan, hogy európai identitás, és ha igen, akkor mit takar – az volt, hogy egy európai állampolgárság elősegíti-e a közös európai identitást, ki alkalmas, hogy részese legyen, illetve kit kell kizárni belőle. Mások, mint Habermas és Derrida pedig méltatták a különbségeket és sokféleségeket, amelyek az egységes európai identitás szimbólumai lehetnek.⁶⁵

A filozófia után a társadalomtudományok is elkezdnek az európai identitással foglalkozni, mert belátják, hogy az Európai Unió bővülésével egyidőben egységes, jól körülírható európai identitás nem fogalmazható meg. Követve Habermas és Derrida logikáját, talán a sok variációval élő európai kultúrkör az, aminek köze lehet a közösnek mondott európai identitáshoz. Más a helyzet ugyanakkor, ha globalizációról beszélünk. Globalizált világ, globális kihívások és ezekhez szorosan kapcsolódó globális megoldások mindennapjaink metaforái. Ezekkel állnak ellentétben a nemzeti – olykor a nemzetiségi – válaszok, amelyek az esetek többségében szembehelyezkednek a globálissal, ugyanakkor a kettő között nem találjuk az európai identitást, amely csillapítja (esetleg erősíti) a szembenállást.

Tanulmányomban az európai identitáson az európai uniós identitást értem. Szoros párja az európaiság eszméje, amely az európai kontinens népeit és nemzeteit, azok európaiságát foglalja magába. A téma olyan aspektusát kívánom taglalni, amely többnyire kimaradt az

⁶⁵ HABERMAS, Jürgen und DERRIDA, Jacques (2003): Unsere Erneuerung. Nach dem Krieg: Die Wiedergeburt Europas, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 2003. május 31. 33.

eddigyi Európai Unióval kapcsolatos információs társadalom és politikatudományi diskurzusokból.

ÁLTALÁNOSAN AZ EURÓPAI IDENTITÁSTEREMTÉSÉRŐL

A nemzeti identitásról elmondható, hogy történelmi, gazdasági és kulturális dimenziók viszonylag kiegyensúlyozott egymásra rakódásából születnek, amelyek erős hatással vannak a mindenkori politikára. Ha a történelmi aspektus kerekedik felül, akkor fennáll a veszély, hogy a politikai nemzet a szélsőjobboldali ideológiák felé mozdul. Legalábbis ezt támasztja alá a II. világháború előtti német, olasz, horvát, román, nem utolsó sorban magyar (stb.) nemzetek identitása. Amennyiben a történelmi aspektus gyengülne, akkor a szélsőbaloldali ideológiák erősödnek, mint történt ez a Kelet–közép Európában a negyvenes évek végétől kezdődően. Ha a gazdasági dimenzió kerül túlsúlyba vagy gyengül meg, akkor – a nemzeti érdekek szem előtt tartása mellett – vagy a konzervatív, vagy a szociális nemzeti identitás erősödik meg. Erre lehet példa a két világháború közötti Amerikai Egyesült Államok, vagy a II. világháború utáni Egyesült Királyság. Ha pedig a kulturális aspektus válik erősebbé, akkor a nemzeti identitás a liberális eszmék irányába nyit, mint a húszas–harmincas évek Franciaországában. Ugyanakkor természetesen a mindenkori politikai kurzusok is hatással lehetnek a nemzeti identitásra az által, hogy milyen kultúrpolitikát, gazdaságpolitikát folytatnak, illetve hogyan értelmezik a nemzeti történelem sarkalatos eseményeit.

A kilencvenes évekre egy harmadik modell is született, amely az európai identitás szempontjából meghatározóvá vált. Ez a modell az európai kultúra sokfélesége a változatosságában, vagy egység a sokféleségben szavakkal jellemezhető.⁶⁶ A lényege abban ragadható meg, hogy Európát nem csak a tagnemzetek politikusai alakítják, hanem az állampolgárok is, akiknek kultúrájuk, hagyományaik igencsak eltérnek egymástól. Tehát az európai identitás megértéséhez érdemes a politika mellett a polgárok viselkedését is figyelni. A modell sikerét jelzi, hogy a végül elutasított Alkotmányos Szerződésbe is belefoglalták.

GLOBALIZÁCIÓ ÉS EURÓPA

Nehéz meghatározni az identitás szempontjából a globalizáció mibenlétét és annak hatását Európára, miközben Európa oly sokat adott hozzá a globalizációhoz. Elég csak arra gondolunk, hogy a XX. század elejéig az amerikai identitás valójában egy higított európai

⁶⁶ A témában lásd például: VAN DE KAA, Dirk, LERIDON, Henri, GESANO, Giuseppe and OKÓLSKI, Marek (eds.): *European Populations. Unity in Diversity*, Dordrecht: Kluwer Academic Publisher, 1999. vagy FARREL, Mary, FELLA, Stefano és NEWMAN, Michael (eds.): *Unity in Diversity?* London: Sage, 2002. tanulmányait.

identitás volt, és csak később vált jellegzetesen „amerikaivá”. Ma pedig Európából szemlélve azt mondhatjuk a XX. század végi, XXI. század eleji globális identitásra, hogy az egyfajta hígított amerikai identitás. Emiatt láthatjuk azt, hogy amíg nemzeti (nemzetiségi) identitás létező fogalom, addig ennek magasabb szintű szinonimája a globális identitás. Az európai identitás azonban nem jelenik meg a felsorolásban. Ugyanakkor ha külpolitikai kérdés kerül szóba, amely például a demokrácia alapjait, szabadságjogokat, emberi méltósághoz való jogot, médiamanipulációt, stb. érinti, különböző internetes fórumokon, blogokon, közösségi oldalakon az európai nemzetek tagjai egy emberként emelik fel szavukat. Mi lehet ennek az oka?

A kérdés megválaszolására az európaiság tartalmi összetevőit kell megvizsgálnunk. Karikó Sándor három összetevőt különböztet meg.⁶⁷ Sorban az első a kereszténység lesz, amely fedi egyrészt a kereszténnyé válást, mint középkori politikai döntést és később a kereszténység megőrzését. Ez utóbbi némi magyarázatra szorulhat. A kereszties hadjáratok voltak azok, amelyek a középkori Európa legtöbb nemzetét mozgósították. A Szentföld megmentéséért pápai jóváhagyással folytatott hadjáratok a hitben kovácsolták össze Európát. Míg a török hadjáratok idején, az „Európa védőbástyája” jelszó teremtett egységet.

A második összetevő a polgári érték lesz. Alapvetően az ipari forradalommal lehet kifejezni, amely egyrészt hol gyorsabban, hol lassabban modernizálta Európa gazdaságát, másrészt pedig megteremtette az európai politika tőke–munka törésvonalát, amelyet a politológusok máig releváns törésvonalnak tekintenek.⁶⁸ Hatása a II. világháború végéig volt erősen meghatározó, amikor felerősödött a harmadik összetevő, az individuum, mint az erkölcsösség védelmezője. Az első kettővel összevetve a harmadik összetevő talán kakukktójásnak tűnhet, hiszen azon mozgalmakat gyűjti össze, amelyek a hatvanas évektől némileg megváltoztatták az európai politikát. A zöld mozgalmak, antinukleáris mozgalmak, szabadságjogi mozgalmak, stb. tartoznak ide, amelyek Kelet–közép Európában a vasfüggöny miatt nem mehetek végbe. A rendszerváltásokkal megnyílt a lehetőség az ilyen mozgalmak előtt, azonban megerősödésük a kétezres évekre ugyan meghatározó de még nem mondható teljesnek. Azonban mint érték már jelen van az egykori kommunista blokk országában is, ezért érdemes számolnunk a harmadik összetevővel is. Ennek oka pedig, hogy „a társas emberi lét megszervezésének széles körben elterjedt politikai eszközeiről fokozatosan derül ki, hogy azok egy jelentős része alkalmatlan a kulturális megosztottság következményeinek hatékony

⁶⁷ KARIKÓ Sándor: Az európaiság mint az individuum méltósága, in: *Európaiság - Politikai és morális kultúra* (szerk. KARIKÓ Sándor), Budapest: Áron Kiadó, 2001, 129–139.

⁶⁸ Például: ENYEDI Zsolt és KÖRÖSÉNYI András: *Pártok és pártrendszerek*, Budapest: Osiris, 2001, 71–74.

kezelésére, és hogy a stabilitást a többkultúrájú politikai közösségek esetében csak komoly demokráciadeficit, illetve szabadság- és/vagy egyenlőségkorlátozó intézkedések árán képesek csak biztosítani”.⁶⁹ A demokráciadeficitre azonban az egyének reagálnak. A reakció formája lehet utcai tüntetés (gazdasági csúcs ellenes, NATO csúcs ellenes, stb.), vagy az információs hálózatokon, a netpolgárok által szervezett romboló (cracker támadások) vagy tiltakozó (honlapok, fórumok, blogok) megmozdulás.⁷⁰

A három identitás összetevő alapvető hasonlósága, hogy a mindenkori európai értelmiség teremtette meg.⁷¹ Hol szerzetesek, hol tudósok, hol nagy tudású gazdasági szervezők, hol művészek, hol filozófusok jártak az élen, azzal a különbséggel, hogy az individuum, mint az erkölcsösség védelmezőjének tagjai között a ma értelmiségnek mondott emberek mellett ugyanúgy megtalálhatóak lesznek az unió állampolgárai is. Azonban sem felülről, sem alulról szervezett intézményi szervezettséget nem találunk az állampolgárok között.

Az Európai Unió egy sajátos recepttel próbálja túltenni magát az intézményi hiányosságain. Ez a recept az integráció folyamatában érhető tetten. Európa egy tarka, sokszintű intézményes szerződésköteg⁷², és ez a sajátossága jelenik meg akkor, amikor a csatlakozás során a jövőbeli tagállamok átengedik hatalmuk és legitimitásuk egy részét az Uniónak. Schöpflin György szerint ettől kezdve az EU rendelkezhet vele anélkül, hogy hivatkoznia kelljen a tagállamra. Így az Európai Unió részévé válik az identitásalakító folyamatoknak. Beleszólása lehet például a nemzeti iskolai rendszerek működésébe.⁷³ Ha már beleszólása van, akkor megpróbálja kialakítani saját (lehetőleg egyedi) rendszerét és koherenciáját. A társadalmak válasza a rendszer és koherencia mértékére eredményezi az európai identitást.⁷⁴ Legalábbis a végeredmény ez kellene, hogy legyen. Ezt a receptet követte az Unió, amikor a tagállamok többségében bevezette az Eurót, ami végeredményben sikerként könyvelhető el. Viszont az alkotmánnyal már nem sikerült ilyen sikert elérnie. Az Európai Kulturális Fővárosa címmel is

⁶⁹ SALAT Levente: A politikatudomány néhány sarkalatos fogalma és a kulturális megosztottság körülményei között uralkodó identitásstrukturák közötti feszültség, in: *Etnikai identitás, politikai lojalitás. Nemzeti és állampolgári kötődések* (szerk. KOVÁCS Nóra, OSVÁT Anna, SZARKA László), Budapest: Balassi Kiadó, 2005, 9–51. Itt: 9.

⁷⁰ Mindkét reakcióformának köze van az információs hálózatokhoz. Technológiai felhasználásukat tekintve térnek el egymástól a szereplők. Erre használok egy korábbi dolgozatomban az inaktív–aktív különbségtételt. Lásd: MERKOVITY Norbert: Digitális változatosság. Kísérlet az egyén információs hálózatainak leírására, in: *Netis Text Book – Colorful Information Societies – Country Reports, Case Studies and Papers*, (szerk. KOLLÁNYI Bence), 2008. Letöltve: 2009. január 11. (A Network for Teaching Information Society – NETIS Project nemzetközi publikációs pályázat keretén belül).
<http://www.itk.hu/netis/doc/textbook/Merkovity_final_hun.pdf>

⁷¹ Lásd például: BAYER József: Európai kultúra - európai identitás, in: *Európaiság. Politikai és morális kultúra*, (szerk. KARIKÓ Sándor), Budapest: Áron Kiadó, 2001, 23–39.

⁷² Bővebben: APPADURAI, Arjun: Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy, in: *Global Culture. Nationalism, Globalization and Modernity* (ed. FEATHERSTONE, Mike), London: Sage, 1990, 295–310.

⁷³ Lásd a felsőoktatásban végbement/végbemenő bolognai rendszer bevezetését.

⁷⁴ SCHÖPFLIN György: *A modern nemzet*, Máriabesnyő – Gödöllő: Attraktor, 2003, 64.

az Euróhoz hasonló sikert szeretne az Unió elérni. Ez a szándék látszik abban, hogy a pályázó városok nem lehetnek fővárosok, hiszen a fővárosokban alapvetően jelen van az Európai Unió, ugyanis nem egyszer megtalálhatók az uniós intézmények, miközben egy nemzetállam többi városában Európa, az európaiság, az Európai Unió nem a mindennapok része. Az Európai Kulturális Fővárosa címmel az Unió célja, hogy felébressze az európai öntudatot úgy, hogy saját szimbólumait promotálja egy alapvetően nemzeti környezetben. Az ilyen események erősíthetik az európai identitást.

EURÓPAI UNIÓS IDENTITÁS

Az európai identitás kérdését az Unió igen korán, 1973-ban, a Koppenhágai deklarációban megfogalmazza.⁷⁵ Három pillére van: a közös örökség és közös érdekek, melybe az európaiság értelmezésekor megfogalmazott kereszténység és polgári hagyományok tartoznak. A második pillér az integráció melletti elkötelezettség, amely pillért egészen a török csatlakozási tárgyalások komolyra fordulásáig következetesen végigvitt az Európai Unió. A harmadik pillér felelősségvállalás a harmadik világ országait érintő közös cselekvésekért. Harminhat év távlatából ez utóbbi pillér bizonyul a legfontosabbnak. Szoros összefüggést mutat az európaiságról írott individuum, mint az erkölcsösség védelmezője aspektussal. Jelentős szerepe van az európai (kül)politikában is, azonban a polgárok szintjén is látszanak a hatásai. Ennek a hatásnak jellegzetes formája a szimbolikus földrajzi viszonylatokban tapasztalható, az „ők” – „mi”, „saját” – „idegen”szavakkal írható körül.⁷⁶ Ez egyrészt jelentheti azt, hogy miközben a nemzeti identitás kifejezőbbé válik (melynek egyik sajnálatos eredménye az idegengyűlölet), a globális és európai identitás mintegy negatív attribútumként jelenik meg a mindennapokban. Bayer József szerint az ilyen nemzeti identitások már lokálisak vagy regionálisak, de mindenképp új fundamentalista irányzatú identitások, melyek aláássák nemzeti identitás dominanciáját.⁷⁷ Ezt a folyamatot erősítheti a globalizációnak azon jelensége, hogy vele „együttjárt a személyes kapcsolatok árucikké válása, egy olyasfajta állapot kialakulása, ahol az egyént egyre inkább a gazdasági ereje, mintsem a morális tulajdonságai alapján értékeli”.⁷⁸ Így az európai identitást megfogalmazhatjuk úgy is, hogy ez egy transznacionális identitás tagadása, amely összemossa az európaiakat a globálissal.

⁷⁵ European Communities: Declaration on European Identity, in *Bulletin of the European Communities*, December 1973, No 12, 118–122.

⁷⁶ BRENNER, Neil: Beyond state-centrism? Space, territoriality, and geographic scale in globalization studies, *Theory and Society*, 1999, 28(1), 39–78.

⁷⁷ BAYER József: Európai kultúra - európai identitás, in: *Európaiság - Politikai és morális kultúra* (szerk. KARIKÓ Sándor), Budapest: Áron Kiadó, 2001, 23–39. Itt: 24.

⁷⁸ SCHÖPFLIN György: *Az identitás dilemmái. Kultúra, állam, globalizáció*, Máriabesnyő – Gödöllő: Attraktor, 2004, 261.

Másrészt a szimbolikus földrajzi viszonylatok eredményezhetik a nemzeti identitások halványodását, azonban ez nem jelenti egyértelműen azt, hogy az európai identitás ugyanabban a mértékben erősödik. A globális identitás is erősödik, valószínűleg a nemzeti és az európai identitás kárára.

Mégis, ha az európai identitás mibenlétét keressük, akkor kezdeményeit olyan egyetértések mellett találhatjuk meg, mint amilyen a demokrácia melletti elkötelezettség, a szabad választásokhoz való jogért való kiállás, az emberi méltósághoz való jog, szabadságjogok képviselője, a háborúk elítélése, stb.. Felfoghatjuk úgy, „mint általános politikai, morális és kulturális alapokon kifejlődő, az autonóm kultúrák közegében megélt sajátos kollektív identitás”.⁷⁹ Így Európa inkább egy ikonra hasonlít, amelynek kétértelmű tartalma van: egyrészt az identitását próbálja megteremteni, másrészt egy „képzeletbeli közösséget” épít, amelyhez a ma és a tegnap is tud csatlakozni. Ez a megközelítés segít megérteni, hogy az Unió hogyan próbálja átértelmezni a kulturális identitásokat a ma zajló folyamatok szerkezetében.⁸⁰ Ezek a folyamatok az aktuális külpolitika (Európai Unión kívüli) mellett a netpolgárok által az információs hálózatokon végbemenő, „közösségépítés” szóval fémjelzett történések lesznek.

Mára a fizikai találkozás nem számít, elég ha a virtuális világban feltalálja magát az ember, az ottani nyilvánosságot használja saját maga építésére. Ezeknek a találkozásoknak pedig nem számítanak a földrajzi határok, kiépülhetnek egy nemzetállamban ugyanúgy, ahogy az Unióban, vagy a világot behálózva is. Ez összhangban van azzal a megfigyeléssel, amit Vilém Flusser, francia filozófus tett a politikatudományi kutatásokról: „A politológia kimutatja, hogy az ‘egyes ember’ és a ‘társadalom’ absztrakció, s hogy az embert és a társadalmat igazából emberi kapcsolatok alkotják”.⁸¹ Az egyén saját felfedezései által kerülhet azon eszmék közelébe, amelyek az erkölcsösség védelmezőjévé tehetik őt. Így juthat el az európai identitás megértéséig, amely utána beépülhet a saját identitásába. Ha mindezt a netpolgárok közösségeiben teszi, akkor az út már egy közös élmény lesz, és nem csak egy ember sajátja.

Ha nem a brüsszeli politikát vizsgáljuk, hanem az egyének szerveződését, akkor azt láthatjuk, hogy ők alapvetően az információs hálózatokon találkoznak. Mivel az Uniónak nincs egy lingua francaja, ezért első lépésben valószínűleg az anyanyelv lesz a közös pont. Ez lesz az elsődleges szerveződési alap. Később, ahogy növekszik a közösség, egy széles tömegek által

⁷⁹ SZÉCSI Gábor: Elit és európaiság, in: *Európaiság - Politikai és morális kultúra* (szerk. KARIKÓ Sándor) Budapest: Áron Kiadó, 2001, 17–19. Itt: 19.

⁸⁰ Erről bővebben: SASSATELLI, Monica: Imagined Europe: The Shaping of a European Cultural Identity through EU Cultural Policy, *European Journal of Social Theory*, 2002, 5, 435–451.

⁸¹ FLUSSER, Vilém: Emlékezetek, in: *Az ágy*, Budapest: Kijárat Kiadó, 1996, 15–25. Itt: 23.

értett nyelvbe fordulhat. A végeredmény pedig egy nem hivatalos és nem állam- és kormányközeli közlés lehet, amit a közösség tagjai elfogadnak. A közlés formája sokféle lehet, a teljeség igénye nélkül: internetes fórumokon deklarálhatják, honlapot készíthetnek, vírusvideókat terjeszthetnek például. Ehhez hasonlóan születtek meg a szabad Tibet (free Tibet) honlapok és internetes mozgalmak, amelynek 2008 szeptemberében indult el a magyar változata is.⁸²

Nem állítanék igazat, ha azt írnám, hogy a szabad Tibethez hasonló kezdeményezések automatikusan jönnek létre. Mindenképp szükség van azokra az elemekre, amit az Koppenhágai deklaráció kapcsán írtam a felelősségvállalásról és az európaiság eszméjéről az individuumból, mint az erkölcsösség védelmezőjéről. A közös cselekvésnek túl kell mutatnia a mindenkori európai uniós belpolitikán és azokon a csapdákon, amiket a brüsszeli politika tartogathat.

Az európai politikának Furio Cerutti négy szintjét különbözteti meg.⁸³ Az első a „banális európa”, amely uniós direktívák, szabályok és tőkék növekedő szintjét jelenti, amely révén a gazdasági szféra és az állampolgárok egyre többet kerülnek kapcsolatba az Unióval. A második szint a szimbólumok szintje, amit például a Maastrichti Szerződés adott az embereknek: Európai Unió elnevezés, bevezette az európai állampolgárságot, megteremtette a az Eurót. A harmadik szint, az alkotmányos vita, amelyet a politikusok gyakran tévében az európai identitás alapkövének tekintenek (identitásképzés szakasza), holott a tágra értelmezett európai nyilvánosságot teremthették (teremthetik) meg vele. A negyedik szint a politikailag hangsúlyos területek döntéshozatali szintje. Átvetítve a négy szintet az állampolgárokra, az első az Európáról zajló diskurzusokat fogja jelenteni, illetve uniós források felhasználását. Az európai identitás szempontjából itt kapnak helyet az új fundamentalista identitások. A második szint az Európai Unióval való fizikai találkozás szintje (Euró). A harmadik szint az Unió jövőjéről való nyilvános viták szintje. A negyedik szint az egyénekre vetítve a fenn említett információs közösségek lesznek, amelyek már egy-egy hangsúlyos területet emelnek párbeszédük tárgyává (pl.: Tibet kérdése) és azzal kapcsolatban jutnak el a tenni akarásig.

BEFEJEZÉS

Azonban mindezek még mindig az európai identitás alapját jelentik és nem magát az európai identitást, mert nem itatják át úgy a mindennapokat, mint ahogy a nemzeti identitás teszi. Nem is érintik az élet annyi területét, és nincs olyan mély történelmi gyökerük, mint a nemzeti

⁸² Online elérhető: <<http://www.free-tibet.hu/>> (utolsó elérés: 2009. január 10.)

⁸³ CERUTTI, Furio: A Political Identity of the Europeans? in: *Thesis Eleven*, 2003, 72, 26–45. Itt: 38–39.

identitásnak. Hosszú út áll még az európai identitás előtt, amíg sikerül magába építenie történelmi gyökereit, mint amilyen például az ókori kultúra, ami manapság inkább a globális identitás sajátja. Ugyancsak hosszú folyamat lesz az, mire az európai identitásnak sikerül megtalálnia azokat a hangsúlyos pontokat, amelyek az európaiak mindegyikére hatással lehetnek, ahogy az az Amerikai Egyesült Államokban történt a XX. század elején. Azonban ebben tud segíteni a politika. Minél több negyedik szintű, politikailag hangsúlyos területen hoz döntést Brüsszel, a párbeszéd serkentésével annál inkább tudja gyorsítani az egységes, nemzetállamhoz hasonló identitás létrejöttét. Legalábbis erre enged következtetni az, amit a nemzeti identitás és a politika kapcsolatáról eddig megtanultunk. Ennek véghezvitelére az Európai Uniónak viszont pontot kellene tennie az alkotmányozási folyamat végére.

Norbert Merkovity: European identity. The answer of netizens to a non-existing concept

Summary

Global identity is a higher synonym for national identity. Yet, European identity does not appear on the list. However, when it comes to foreign affairs issues, such as the bases of democracy, the right to human dignity, media manipulation, etc, Europe raises its voice as one, on the different internet forums, blogs and community websites.

In my study, I investigate such aspect of the European identity, that has, so far, been missing from the information society discourse: I take a look at foreign affairs from the viewpoint of the European Union, and this may lead us to the answer for the question: Does such thing, as European identity exist?